

Píše Ladislav Futtera

(E*forum, 18. 01. 2017)

Na sklonku roku 2015 vydala liberecká Krajská vědecká knihovna již čtvrtý svazek dvojjazyčné antologie německy píšících spisovatelů z území dnešního Libereckého kraje, připravované **Markem Sekyrou** a **Otokarem Simmem**, k nimž nově přibyl **Tomáš Cidlina**. Po *Ještědských květech / Jeschkenblumen* (Liberec: Krajská vědecká knihovna v Liberci, 2008), které si vystačily se spisovatelem pocházejícím z Liberce, *Jizerských květech / Iserblumen* (2011), mapujících autory z Jablonecka a Semilsky, a *Frydlantských květech / Friedländer Blumen* (2013) došla nyní řada na poslední okres Libereckého kraje, Českou Lípou, kde vyrašily *Ploučnické květy / Polzenblumen* (2015). Zahrada se však ještě o jednu odrůdu rozroste: Vzhledem k rozsáhlému materiálu se v *Ploučnických květech* podařilo obsáhnout pouze jižní část okresu od Mimoně přes Českou Lípou po Žandov, severní část Českolipska bude zpracována v připravovaných *Lužických květech*.

Jak vidno, jedná se o projekt rozsáhlý a dlouhodobý. Tím spíše, že biogramy spisovatelů včetně ukázek z jejich tvorby v Simmových překladech vycházely již v letech 2004–2012 v bulletinu liberecké knihovny *Světlik*. Pro potřebu knižního vydání byly jednotlivé medailony přepracovány a rozšířeny, přibýly i další ukázky z tvorby autorů a obrazové přílohy, především pak zrcadlová verze v němčině. Kromě zpřístupnění biogramů i nečeskému publiku se tak nabízí též možnost porovnat český překlad uměleckých textů s německým originálem. Toto zrcadlové čtení se vyplatí zvláště v případě početných ukázek psaných v místním dialektu. Takto zevrubné mapování a představení německy píšících spisovatelů v určitém českém regionu je vskutku ojedinělé. Srovnání se nabízí snad jedině s neustále rozšiřovaným webovým projektem *Kohoutí kříž*, věnovaným německým spisovatelům ze Šumavy, za nímž stojí Jan Mareš z Jihočeské vědecké knihovny v Českých Budějovicích.

Jak vysvětloval v předmluvě k *Ještědským kvěťům* Gregor Schröer, tehdejší lektor DAAD na liberecké univerzitě, ač německým autorům z Liberecka nebyla dosud věnována zevrubná pozornost, „Marek Sekyra a Otokar Simm nechtějí a nemohou tuto mezeru zaplnit, svou knihu vidí jako skromný souhrn rozmanitého textového materiálu 19. a první poloviny 20. století. Jejich cílem je ukázat především tuto rozmanitost. Antologie *Ještědské květy* je tedy čítankou, ne historicko-kritickým zhodnocením uvedených autorů a děl“ (s. 7). Tento záměr se autorům daří vhodně naplňovat. Ve všech svazcích defiluje pestrá skladba plodných spisovatelů i příležitostných, dávno zapomenutých veršotepců. Jen v *Ploučnických květech* se setkávají slavný básník Hugo Salus, filmový scénárista Ludwig Nerz, liberecký starosta a příležitostný dramatik Karl Kostka, hraběnka Christiane Thun-Hohenstein, jejíž povídky byly na přelomu

19. a 20. století překládány i do češtiny, anebo početný okruh přispěvatelů českolipského vlastivědného periodika *Mitteilungen des Nordböhmischen Excursions-Clubs*. Konceptci díla jako čítanky regionálních autorů napomáhá i volba ukázek, kde převažuje místní tematika.

Antologie shrnují informace o autorech tvořících v průběhu „dlouhého“ 19. století a první poloviny 20. století, za jasný zlom, který všechny svazky uzavírá, je zvolen rok 1945. Výjimečně se objeví vzpomínkové texty psané již po odsunu, avšak jednoznačnou podmínkou k zařazení autora do svazku je, aby publikovat začal již před koncem světové války. Tím pádem zde nedojde mimo jiné na jistě nejslavnějšího libereckého spisovatele Otfrieda Preußlera. Preußlerova rodina zde vůbec přijde zkrátka, medailon jeho otce Josefa Syrowatky byl sice otištěn ve *Světliku* 2/2006, včetně překladu básně *Loučení s vískou*, avšak do *Ještědských květů*, kam by svým domicilem přináležel, zařazen nebyl coby autor zdiskreditovaný „svou příliš konfrontační protičesky zaměřenou nacionalistickou angažovaností“ (s. 18).

Byť zůstalo opominuto několik zajímavých jmen, zakončení antologie rokem 1945 je více než logické, drobné pochybnosti naopak vzbuzuje regionální vymezení. Vzhledem k zaměření krajské knihovny zkoumaný region věrně kopíruje krajské, respektive okresní hranice, což je poněkud anachronické. Do *Jizerských květů* jsou tak zařazeni spisovatelé z Jablonecka, jádrové oblasti německého osídlení, ale i z okrajového Semilska (v příslušné kapitole navíc figuruje pouze dosti nesourodá dvojice, semilská rodačka, básnířka a překladatelka z češtiny Marie Kwaysserová, jež však většinu života strávila ve Smržovce, a Heinrich Möchel, železniční úředník z Rokytnice nad Jizerou, zcela odříznuté od německého osídlení na Tanvaldsku). Problému přiřazení autora k určitému regionu si je Marek Sekyra vědom, již ve *Světliku* 5/2005 upozorňoval na úskalí „regionálnosti“ spisovatele. Je proto třeba pozitivně hodnotit, že do připravovaných *Lužických květů* editoři hodlají kromě severního Českolipska zahrnout i části Šluknovska a možná i Žitavska.

Na rozdíl od internetového *Kohoutího kříže*, který je neustále rozšiřován o nové medailony, museli Sekyra se Simmem připravit definitivní výběr spisovatelů (a nanejvýš jej doplňovat v následujících svazcích). Do *Ještědských květů* byli zahrnuti autoři, kteří napsali alespoň jedno beletristické dílo, a zároveň alespoň jedno jejich samostatné dílo bylo vydáno tiskem. V následujících svazcích se tato jasně daná hranice rozvolnila a zařazení byli též autoři příležitostných básní, sběratelé pověstí apod., kteří svou tvorbu uveřejňovali v ročenkách, almanaších či novinách. Základním kritériem však bylo, aby se všichni spisovatelé v Liberci narodili. Ve *Frýdlantských květech* pak byli doplněni autoři ze zbytku libereckého okresu, avšak opomenuta zůstala řada spisovatelů, kteří se do regionu přistěhovali. Zcela zde chybí Paul Rainer, dlouholetý profesor libereckého gymnázia, ovšem původem z Tyrol, který svému novému domovu složil hold pohádkou *Die Stadt an der Neiße* z roku 1930, jež je doslova přeplněna libereckými reáliemi (vyšla též v česko-německém zrcadlovém vydání jako *Město nad Nisou / Die Stadt an der Neiße*. Liberec: Bor, 2010). Poslední meziválečný starosta města Karl Kostka je pak coby mimoňský rodák uveden až

v *Ploučnických květech*. Do *Jizerských květů* byl snad i kvůli jejich menšímu rozsahu zařazen oddíl věnovaný autorům v regionu nenarozeným, avšak následující dva svazky se opět vrátily takřka výhradně k rodákům. I zde je přinejmenším pro Liberecko užitečnou pomůckou *Světlik*, kde byli stručnou formou představeni též autoři, kteří se v regionu nenarodili. Poněkud tak zamrzí, že pro potřeby knižního vydání byla zvolena snad až příliš omezující kritéria.

Třebaže nejatraktivnější částí antologie jsou jistě překlady z beletristické tvorby, objeví se zde nemálo autorů, kteří jsou zastoupeni pouze biogramem. Jen v *Ploučnických květech* ze 46 spisovatelů není uvedena ukázka u čtrnácti z nich. Marek Sekyra vypočítává důvody: Buď nebylo jejich dílo nalezeno v žádné knihovně, nebo se „díla nepodařilo ze zahraničních knihoven získat“, případně je autor v sekundární literatuře „uváděn jako beletrista, ale neznáme žádné konkrétní dílo“ (s. 5). Editori však překvapivě minuli domácí knihovny. Brněnské *Dorfzeitung*, kde roku 1900 vyšla na pokračování povídka učitele Josefa Langhammera *Schwedenkreuz*, jsou k dispozici v olomoucké Vědecké knihovně, v Národní knihovně je pak uložen časopis *Deutsche Arbeit*, v němž uveřejnila své básně Christiane Thun-Hohenstein. Ve fondech této knihovny je uložena rovněž hraběncina sbírka novel *Der neue Hauslehrer und andere Novellen*. Ani Langhammer, ani Thun-Hohenstein přitom v *Ploučnických květech* ukázkou zastoupeni nejsou. Sekyra ve všech svazcích upozorňoval, že antologie byla v první řadě sestavena s přihlédnutím k fondu sudetik domovské liberecké knihovny, s čímž však nekoresponduje absolutní tvrzení o nemožnosti si dílo opatřit. A tak je snad nejvhodnější vrátit se k úvodu k *Ještědským květům*, kde editoři přiznávali, že hlubší prosopografické rešerše i shromáždění dalších ukázek beletristické tvorby zůstává „výzvou a možností uplatnění pro další badatele“ (s. 18). Dlužno však podotknout, že antologie není jen výzvou, ale i přínosem. Vzdor dílčím poznámkám všechny *Květy* nabídly vsutku nepřebornou škálu druhdy již dlouhá desetiletí zapomenutých barev a vůní, bezpochyby se tak jedná o projekt pozoruhodný nejen v regionálním měřítku.

Marek Sekyra - Otokar Simm: *Ještědské květy. Antologie libereckých německy píšících autorů (19. století a 1. polovina 20. století) / Jeschkenblumen. Anthologie deutschsprachiger Autoren aus Reichenberg (19. Jahrhundert und 1. Hälfte des 20. Jahrhunderts)*. Liberec: Krajská vědecká knihovna v Liberci, 2008, 216 s.

Marek Sekyra - Otokar Simm: *Jizerské květy. Antologie německy píšících autorů z Jablonecka a Semilka (19. století a 1. polovina 20. století) / Iserblumen. Anthologie deutschsprachiger Autoren aus der Umgebung von Gablonz an der Neiße (Jablonec nad Nisou) und Semil (Semily) (19. Jahrhundert und 1. Hälfte des 20. Jahrhunderts)*. Liberec: Krajská vědecká knihovna v Liberci, 2011, 192 s.

Marek Sekyra - Otokar Simm: *Frýdlantské květy. Antologie německy píšících autorů z Frýdlantska a Liberecka (19. století a 1. polovina 20. století) / Friedländer Blumen. Anthologie deutschsprachiger Autoren aus Friedland, Reichenberg und Umgebung*

(19. Jahrhundert und 1. Hälfte des 20. Jahrhunderts). Liberec: Krajská vědecká knihovna v Liberci, 2013, 224 s.

Marek Sekyra - Otokar Simm - Tomáš Cidlina: *Ploučnické květy. Antologie německy píšících autorů z Českolipska (19. století a 1. polovina 20. století) / Polzenblumen. Anthologie deutschsprachiger Autoren aus Böhmischem Leipa und Umgebung (19. Jahrhundert und 1. Hälfte des 20. Jahrhunderts)*. Liberec: Krajská vědecká knihovna v Liberci, 2015, 188 s.

www.ipsl.cz